Turkish Studies
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/12 Summer 2016, p. 127-150
DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9777
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi
Received/Geliş: 03.07.2016 **Accepted/Kabul:** 05.10.2016
Referees/Hakemler: Prof. Dr. Mehmet Ali KİRMAN – Doç. Dr. Özcan GÜNGÖR – Yrd. Doç. Dr. Ümit AKTI

This article was checked by iThenticate.

GEZİ EYLEMCİLERİ ARASINDAKİ Y KUŞAĞININ DİN ALGISI*

*Habib Celaleddin KARTAL***

ÖZET

Toplumsal bütünlüğü koruma ve süreklilik için ne yapılması gerektiğini anlamak adına yapılan çalışmalar ve atılan adımlar hem sosyolojiye hem de din sosyolojisine olan ihtiyacı artırmaktadır. Sosyolojinin ve din sosyolojisinin gerek toplumsal hareketler, kuşaklar, kuşak çatışmaları, sosyal medya etkileri ve gerekse sosyal bir kurum olan din ve manevi değerlerin etkileri konusunda sunduğu verileri, toplumu oluşturan tüm sosyal üyelere yardımcı olmaktadır. Eski kuşakla yeni kuşak arasındaki mesafenin seviyesi nedir, yeni kuşağın din algılaması toplumsal yapı için bir tehdit midir, yeni kuşak olan Y Kuşağına nasıl bakmalıdır, Y Kuşağının din algısına etki eden faktörler nelerdir? Gibi soruların cevapları için yapılan her nevi çalışma, sosyal kurumların gelecek dizaynı ve şu anki durumları için yapılacak olan düzenlemelere etki edebilecektir. Kuşak olgusu her dönemde görülen bir olgu olmakla birlikte kuşaklar arası mesafe değişkenlik göstermektedir. Buna bağlı olarak toplumu ayakta tutan sosyal kurumlar da değişimin kaçınılmaz hedefi haline gelmektedir. Sosyal kurumların yeni durumlara adapte olabilme ve onlara etki edebilme güçleri, yeni durumları sağlıklı analiz edebilme ve bunu fonksiyonel hale getirebilmelerine bağlı olmaktadır. Sosyal kurumların hızlı teknolojik gelişme ve birçok diğer sebep yüzünden değişime ayak uyduramaması ve yeni nesle rehber olucu fonksiyonunu yitirmesi, toplum için cevher özelliği taşıyan gençlerin yine aynı toplum için, o toplumu ayakta tutan sütunların zarar görmesi anlamına gelebilir. Bu yüzden yeni nesil olan Y Kuşağının din ve değer algısını anlamak, değerler konusundaki davranış ve tutumlarının altında yatan sebepleri anlamayı kolaylaştırabilir, eksik yanlarından hareketle atılması gereken adımlar hakkında ipuçları verebilir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal bütünlük, Kuşak Çatışmaları, Y Kuşağı, Sosyal Medya, Din algısı

* Bu çalışma Doç. Dr. Özcan Güngör danışmanlığında 2016 yılında Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırlanan "Kuşak Çatışması ve Din İlişkisi "Y kuşağı örneği" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Öğretmen-MEB, El-mek: kartalhabib7819@gmail.com

THE RELIGIOUS PERCEPTION OF Y GENERATION AMOUNG THE GEZI PARK PROTESTORS

ABSTRACT

Studies and steps which are done to understand what should be done for protecting social unity and permanence increase the necessity for both sociology and religious sociology. Data which are put forward by sociology and religious sociology help all social institutions about social movements, generations, and disagreements between generations, social media's effects and effects of morals. What is the distance between old and new generations, is the religious perception of new generations a treat for social structure, how to look for Y new generation and what are the factors that impress Y generation's religious perception the studies about the answers of these questions will be able to affect organizations are going to be done present situations and future designs of social institutions. As well as generation phenomenon seen in every period, distance between generations shows variability. Accordingly, social institutions that sustains social unity and permanence becoming the target of change is inevitable. Being able to adapt to the new situation of social institutions and forces able to influence them, depends on making a healthy analyze the new situations and make them functional. Rapid technological progress and social institutions because of many other reasons cannot adapt to change and loses of the guide role to new generations. The young people who are ore for the society, it could mean damage to the standing pillars that society. That's why understanding perception of religion and value of new Y generation, the underlying cause of the behavior and attitude towards values can make it easier to understand, side of the missing may give clues about steps to take in motion.

STRUCTURED ABSTRACT

Sociological studies which are intend to continue social cohesion and protection of cultural codes are increasing their importance, especially movement occurring in social life. From past to present because of the youngs are the backbone of the social movement, to accelerate their work on youth. Generation, conflict, generation gap, generational classification, youth sociology, youth and religion are derived due to the very concept of a youth as cultural imperialism. Issues are being addressed by the social distance with the new generation of old and adapt to or partner. Therefore, any type of axis emerging in youth is a matter that requires careful examination of social events . 68 events in Turkey, especially with the youth was still a youth movement after the events that make visible and the last still young, it has announced the name of the event called Gezi Park Action. Now, generations and generations have called the properties separated by classification are born. WW1 pre- and post-war generation, the Baby Boomer Generation, Generation X, Generation Y and Chi Belt regard to the form of nomenclature motives behind the new generation of the code of conduct and social movement studies have been done. In fact, there is a

generation that did them in this way to distinguish them by giving names or the building blocks that make up the continuous differentiation of society in the next generation, is it can not be protected? called full transfer and that there is no conflict between the previous generation to the next generation can be discussed in a separate case Is a new generation to generation? Questions such as the conflict between generations, is to make the material and highlight the fact that arise in connection with the transfer of intangible cultural elements. The next generation of religious elements of spiritual culture The Religion is affected by all the new developments and social events affecting social institutions while performing its functions prior to binding and reducing conflict. This effect is to understand what level, it is possible to have the operation in which money is revealing new generation of detection. Again, religion, family members or what degree of social distance can occur between different generations function minimizes the generation of new religion, faith, freedom and values seem to be able to research, which shows that the thinking about. While there are many factors that lead to the generation gap with a new generation and Generation Y in the so-called generation of religious perception issue when discussing the trip Actions of the new young generation with the religious perception tried to give over Generation Y in particular it is emphasized that they want to see social life in faith. Generation Y is said to be almost on the same level with the point of view of their perception of freedom of religion .Especially in the field of Generation Y who participated in the Gezi Actions said that "people who want live what he wants and wear according to his belief"shows they are not neutral in the sphere of religion or religious beliefs But they are free to people's belief.Assessing the Gezi Action completely attributed to Generation Y and Generation Y with other generations of this evaluation is to be pulled out from the action causes a barrier to achieving the objective analysis.Because the age range of young people with reasons to join the action by participating in this action and the reasons for the people participating in this action from previous generations of world views and ideologies are very different.Again, the views that characterize Gezi Actions as an action of Generation Y, which participate in this action and ignore the Y Generation reject this action can be described as a deficiency.Here, when a sociological evaluation, the donor can increase the weight of any subjectivity of every description

Especially Gezi Actions attending the Generation Y responses from a misunderstanding of the concept of origin, as in the previous generation is also remarkable.This misunderstanding, as expressed by those who have not you found clarify concepts is open to be manipulated in different ways social repercussions.We think that Religion, religion, religions, etc. the reactions that depend on issues such as prejudice can be explained by not owning enough information.Because the "pious generation will grow" as a phrase "belief in our freedom will be restricted religious pressure will increase, there will be pressure to open" form especially in the current government opposed the previous generation and reflections between the opposition Generation Y depending on their impact, "piety" referred to the concept of research into the causes of understanding in this way It is.just so heptad rate it and information-science-kosmozl the relevant verses of the great majority of science in spite of the creation and

judgment can be carried out as an activity of non-religious outside the Quranic scholars However, Islam is the main source of the Quran verses related to religion it is worth investigating the social and academic environment.Y genereation want the belt to get the party refused whether accepting the Gezi actions, despite the lack of knowledge in religious areas to emphasize their experience the freedom of people in the religious sphere could also call on the raising of freedom demanded by the social institutions of the new young generation. constitute the essence of the new generation of society, a society that values religious and cultural gaps inability securely learn other cultures and populated by other cultures or religions reveals a clear generation manipulation.In this case, the social context in itself not show negative results in the short and medium term, irreversible long-term consequences could occur. Therefore, religion and values in the area and every part of the closure of the experts society of knowledge gaps in the cultural field, the organization of family conferences, serious monitoring of divorce cases, practical steps in the field of education, social media, especially in the areas of youth, the most concentrated Adapting to the development of society strongly continue and it can help to make a positive transfer to the next generation than each new generation.

Keywords: Generation conflicts, generation Y, social media, religious perception

Giriş

Mayıs-Haziran 2013 yılında meydana gelen ve "Gezi Eylemleri" olarak bilinen olay, hem süreç içerisinde hem de daha sonra medyada, kitaplarda ve tezlerde, içinde farklı kuşakları barındırmasına rağmen daha çok yeni nesil Y Kuşağına dayandırılan bir eylem olarak tarihe geçmiş görünmektedir. Oysa bu eyleme katılan kişilerin yaş aralıklarına göre olaylara bakış açılarında farklılıklar olması, Y Kuşağının hem Gezi Eyleminde hem de onların problemlerini anlamada önceki kuşaklardan ayrılarak değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Örneğin neden bir Bebek Patlaması kuşağının ve Geleneksel Kuşağın veya X Kuşağının özgürlük kavramına bakışı ile Y Kuşağının bakışı farklı olabilmektedir? Neden Y Kuşağının din algısı veya dini inançlara bakış açısıyla diğerlerininki farklı olmaktadır? Gibi sorulara verilen cevaplara bakıldığında aynı olay içerisinde fiziksel olarak yer almış olsalar bile Y Kuşağına mensup neslin farklı cevaplar vermesi, Gezi Eylemini de bir Y Kuşağı eylemi olarak değerlendirmenin ve etiketi onlar üzerine yapıştırmanın objektif değerlendirmelere gölge düşürebileceği göz ardı edilmemelidir.

Yine herhangi yeni bir kuşağın din algısına değinecek bir çalışmanın kuşak ve kuşak çatışması kavramını, gençlik kavramını, din kavramını ve kuşakların tamamının etkilendiği ve etkisini de daha da artırması muhtemel olan sosyal medya kavramını ele alması kaçınılmaz görünmektedir. Çünkü Y Kuşağını dinle ilişkisi bağlamında ele alırken önceki kuşaklardan tamamen ayrı olarak düşünmenin, önceki kuşaklarla kıyaslama yapmadan ele almanın, en çok ilgi duydukları alan olan sosyal ağlarla ilişkisine değinmemenin, dinin ve dindarlığın genel hatlarıyla bilimsel tariflerine değinmeden toplumsal alanda algılanan din anlayışlarından hareketle Y Kuşağının din algısını ele almanın yeni kuşakların hem dinle ilişkisi hem de diğer konulardaki ilişkilere bakış açılarından hareketle doğru sonuçlar çıkarmada eksik kalacağı kanaatindeyiz. Din ve dindarlık kavramının, inanç ve ibadet kavramının geçmişten günümüze bilimsel literatürlerdeki karşılığını yani bilimsel camiada kabul edilmiş genel karşılıklarını ölçüt olarak almadan ve bunlara değinmeden doğrudan Y Kuşağına sorulan sorulara verilen cevaplardan yola çıkarak "Y Kuşağının dini bir inancı

yoktur. Y Kuşağı dindardır. Y Kuşağının dine bakışı dini bilgi eksikliği sebebiyle kusurludur. "Y Kuşağı dini inançlarda özgürlüğü savunur" gibi yargılara ulaşmanın din ve inanç konularında, akademik anlamda bir altyapıya sahip olmayan tüm bilimsel çevrelerde eksik olacağı kanaatindeyiz.

Diğer taraftan ailedeki değişimlerin ve sorunların diğer alanlara yansıması, sosyal problemlerin ortaya çıkması, boşanma oranlarının artması, uyuşturucu kullanımı, metropollerde sokak çocukları olgusunun ortaya çıkması, kimlik bunalımları, bireysel ve toplumsal şiddetin yaygınlaşması, ailelerle çocuklar arasındaki iletişimsizliğin neden olduğu sosyal problemler, değerler konusunda ortaya çıkan yozlaşmalar, tüm bu durumların farkında olunmasını ve bunlar hakkında araştırmalar yapılmasını gerekli kılmaktadır (Güngör, 2013:9).

Gençlikle iletişime giren her sosyal kurum gibi "din" kurumu da o kurumun üyeleri tarafından tüm içerikleriyle etki alanları çok iyi analiz edilmesi gereken ve etkisi çok yoğun bir şekilde hissedilen bir olgu olarak üyeleri arasındaki çelişkilerin en aza indirilmesinin zorunlu olduğu bir durumla karşı karşıyadır. Gerek sosyal medya yoluyla gerekse aile ve sosyalleşme yoluyla yoğun bir şekilde veya çok az ya da derecesi değişen bir oranda dinle iletişime giren gencin, dini çok önemli gösteren ya da tamamen inkâr eden yaklaşımların da çeşitliliğiyle dinle alakalı önyargıları, farklı anlamları barındırmaktadır. Dini eğitimin aileden başlayarak, okul ve çevredeki durumu her sosyal süreçte farklılaşmakta ve bu durum gençlerin dine bakışındaki algılarda çeşitlilik yaşamalarına sebep olmaktadır. Tanrı'ya inanmadıklarını ifade eden genç nüfustan bazılarının Allah'a olan inanç hususunda sosyal ve psikolojik etkenlerle zihinsel bir karışıklığın, yeni bir yapılanmanın içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Zira, bireyin çevreden gördüğü dinî prensipler, gelenek ve göreneklerle toplumsal değişimin hızı arasında kaldığı, yeni yapılanmada eğitim, sanat, siyaset ve din alanlarındaki söylem ve tutumların kısmen yadsınmasıyla bir tür kararsızlık içinde olduğu anlaşılmaktadır. Dinin özünde yer alan birleştirici ve bütünleştirici fonksiyonlarını idrak edemeyen zümrelerin toplumun maddî ve manevî varlığını bilgisizce tehlikeye atma durumu ortaya çıkabildiği gibi, aynı fonksiyonları kavrayamamış radikal grupların da nesillere etki ettikleri ve anlama gayreti içerisindeki genç insanların dini, karmaşık ve anlayamadıkları bir alan olarak görmelerine neden olan bir durum da ortaya çıkabilmektedir.

Halbuki toplumun demir zırhı görevini icra eden ahlaki ve manevi kuvvetlerin saf dışı edilmesi, değerlerin giderek önemini yitirmesi, gençliğin ve toplumun kalabalıklar tarafından asimile edilmesine ve toplumun tasfiyesine giden bir süreci başlatabilir. Çünkü uygarlıkları meydana getiren unsur, üzerinde temellendikleri ilim, irfan ve değerle kaynaşmış kültürleridir (Le Bon, 1997:14). O halde gençliğin belli değerler ve idealler etrafında filizlenen hedeflere yönlendirilmesi önemli bir noktadır (Güngör, 2015:11-38).

Fakat önceki kuşak ile sonraki kuşak arasında vuku bulan veya aynı nesiller içindeki dini algı farklılıklarını, tümden değer kaybı olarak açıklamak dini algı farklılıklarını içinde bulunulan sosyolojik zaman içinde tek bir nedene bağlamak olabilir. Çünkü dini yaşayışın kalitesi de farklı seviyelerde olabilmektedir. Aynı din mensubu insanlar, dini aynı kalitede ve seviyede yaşamazlar; bu nedenle kişiden kişiye farklı seviyeler ve yaşam tarzları söz konusudur (Karacelil, 2013:17-41). Bu durum da hem dinsel algılardaki farklılaşmaya ve farklı dindarlık tiplerinin ortaya çıkmasıyla sonuçlanmaktadır. Hatta farklı toplumsal tabakalarda farklı dindarlık tiplerinin ortaya çıktığını söyleyen Weber, bu ayrımı "statü tabakalaşması" olarak kavramsallaştırmıştır (Weber, 2004:277-286). Yine ekonomik seviyenin artmasına bağlı olarak estetik ihtiyaçlar konusunda dini seçkin olan insan "kent dindarı", ekonomik yetersizlik ve kırsal kesim muhafazakârı olan insan da "köy dindarı" olarak nitelendirilmiştir. Bu yüzden dini yorumlama ve analiz konusunda köy dindarlığından fazla bir şey beklenmemelidir (Altan, 2011:45). Y Kuşağının da din algılamasını diğer kuşaklara nazaran farklılaştıran nedenler çeşitlilik gösterebilir. Fakat tüm bunlara rağmen gençliğin fikri ve ahlaki eğitiminin eksikliği onun gelişmesinin dengeli ve istenilen biçimde gerçekleşememesine sebep

olduğu sosyolojik bir gerçeklik olarak ortaya çıkmıştır. Bu durum şahsiyet zaafı olarak adlandırılabilir. Modern toplumda aile sadakati gittikçe bozulmakta, Amerikan tarzı serbest ilişkiler cinsel hayatın gereği gibi algılanmakta, ailelerin daha fazla sorumluluk alması gereken bir sürece girilmektedir (Şener, 2013:18-33). Dolayısıyla çalışmada Y Kuşağı ele alınırken değerlerden, değer erozyonundan, küreselleşmenin olumsuz etkilerinden, sosyal medyanın yönlendirmesinden, kuşaklar çatışmasından bahsedilmesi, Y Kuşağının geçmişten bugüne gelen sosyolojik sürecin olumsuz birer sonucu oldukları anlamına gelmez. Tam tersine modern topluma geçiş ve teknolojik gelişmenin hızlanmasıyla tüm dışsal etkilere maruz kalan bir kuşağın bunlardan bağımsız değerlendirilmemesi gerektiği anlamına gelir.

Toplumsal alanda ortaya çıkan kuşak kavramının her yeni nesli ifade etmesi ve gençliğe vurgu yapması sebebiyle, toplumsal devamlılık için önem arz eden kültürel ve manevi değerlerin yeni kuşaklara aktarılması önceki ve sonraki nesil arasında köprü kurulmasına yardımcı olmaktadır. Sosyal kurumların kendilerini neye göre dizayn edecekleri, yeni neslin veya kuşağın nasıl düşündüğü, nasıl tepki verdiği, neyi sevdiği, neyden hoşlanmadığı, değerlere nasıl baktığı, bilgi düzeyi ve bağlantılı olan birçok konuyla alakalı olmaktadır. Bir ailenin, eğitim sisteminin, dinin yeni neslin etkilendiği ve etkilediği hususları hesaba katmadan o zamana kadar getirmiş oldukları birikimleri değişip dönüştürmeden veya yeni nesli yeni olan durumlara hazırlamadan süreç içinde varlığını devam ettirmesi kurumların eski üyeleri ile yenileri arasındaki çatışmayı aktif hale getirebilmektedir. Çalışmada amacımız bu çatışmanın özellikle din ile olan ilişkisini, dini algılayış ve anlayışlarda yaşanan ilkeleri göz önüne alarak Y kuşağı diye adlandırılan günümüz gençliği üzerinden değerlendirmede bulunmaktır. Yine toplumsal alanda ortaya çıkan dini bilgi eksikliğinden kaynaklı yorum ve tepki farklılıkları ile Y Kuşağı gençliğin gerek Gezi Eylemine katılan kısmı gerekse katılmayan kısmının dini inanç alanında insanların özgür olması gerektiğine dair düşüncelerini vurgulamaktır.

Çalışmada özellikle Çanakkale ve İzmir'de Gezi Eylemine katılan ve Y Kuşağı diye tabir edilen gençlere sorulan yarı yapılandırılmış mülakat soruları yoluyla, anlayıcı bir yaklaşım benimsenerek teorik ve uygulamalı bir yöntem benimsenmiştir. Nitel paradigmanın tercihinde çalışma alanının ve konunun zorlukları yanında gençlerin kendi kimlik ve tutumlarını sınıflandırma ve tanımlamada kullandıkları sembolik ve derin dilin ancak bu yolla anlaşılabileceğine dair düşüncede etkili olmuştur.

Her ne kadar Gezi eylemine katılan insanların çoğunluğu bir takım sosyolojik çevrede Y Kuşağı olarak nitelendirilse de Gezi eylemindeki Y Kuşağının onlardan farklılık gösterdiği ve aynı kaygılarla eyleme katılmadıkları anlaşılmaktadır. Bu durum da, gerek eylemdeki gerekse eylem dışı Y Kuşağının daha önceki kuşaklarla birlikte değerlendirilmemesi gerektiğini göstermektedir.

Mart-Haziran 2015 yılında Gezi Eylemine katılan gençlerden eşit sayıda erkek ve kadın olmak üzere çoğunluğu Çanakkale'den bir kısmı İzmir'den seçilmiş olan kişilerle yapılan görüşmede, kişilerin isimleri yerine rumuzları kullanılmış, özellikle Y Kuşağı yaş sınırları dikkate alınarak görüşmeci listesi oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu yaş sınırları içerisinde gerek Çanakkale'de gerekse Çanakkaleli olup İstanbul'daki eylemlere katılanlar arasından seçim yapılmış, İzmir'deki eylemlere katılanlarla İzmirli olup İstanbul'daki eyleme katılanların da listeye dahil edilmesiyle çeşitlilik oluşturulmaya çalışılmıştır.

1. Değişen Anlam Çerçevesinden Kuşak

Y Kuşağının din algılamasına değinmeden önce kuşak ve çatışma olgusunu, kuşak sınıflamalarını ve sosyal medya olgusunu yüzeysel olarak ele almanın onlarla ilgili probleme değinirken, meseleyi aşamalı bir şekilde ele almayı ve objektif yargılara ulaşmada yardımcı olmayı kolaylaştırdığı söylenebilir. Çünkü sosyal bir problem ele alınırken problemin ortaya çıkmasına

neden olan tüm faktörlerin problemle beraber irdelenmesi, hem problemi ele alan hem de ele alınan konudan çıkacak sonuçlardan yararlanacak olan akademik çevrelere faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Kuşak olgusunun tarihsel geçmişi incelendiğinde bazı kaynaklarda tartışmanın yazılı temellerinin Antik Yunan'a, bazılarında ise Eski Mısır Uygarlığına kadar uzandığı görülmektedir (Özer ve Eriş, 2013:123).

Kullanıldığı asra vurgu yaparak değerlendiren Fırat'a göre (2014), "sözcük anlamıyla kuşak, 12.yüzyılın ilk yarısında kullanılan ve "aynı dönemi yaşayan insanlar" anlamına gelen Latince generatiun kelimesinden batı dillerine geçmiştir. Türkçede kullanılan nesil sözcüğü, Arapça ve Osmanlıcada soy, şecere, anlamına gelmekteyken nihai olarak bu dönemde (1908 civarı) yeni anlamı olan –aynı yaştan kişilerin oluşturduğu topluluk anlamında- jenerasyon manasını almıştır. İbni Haldun'un da dikkatini çeken bu zaman dilimi, belirli bir toplum bünyesindeki varoluş biçimlerinde, deneyimlerde, sosyalizasyonlarda ve beklentilerde, nitel bir değişikliğin ortaya çıkması için gerekli süreye işaret eder. Mannheim'de ise buna ilaveten "kuşak durumu", "kuşak bütünü", "kuşak birimi" olmak üzere üç analiz aşaması vardır. Kuşak durumu aynı kronolojik zaman dilimindeki tarihsel sosyal olaylara muhatap nesli, kuşak bütünü, bu neslin tarihsel ve sosyal olaylara karşı birlikte verdiği somut tepkilerle oluşan bağı, kuşak birimi ise kuşak bütününden farklı olarak tarihsel bir sosyal olay karşısındaki özel ve belki de muhalif durumu ifade etmektedir (ss.371-401).

Aynı yaş aralığında olmak veya aynı dönemi paylaşmak kuşak tanımlaması içine girmeye yeter mi veya kuşak bu şekilde mi tanımlanmalıdır şeklinde sorulara da farklı açıklamalar getirilmiştir.

1.1. Nesiller Arası Gerilim Olarak Kuşak Çatışmasının Amilleri

Çatışma, sonuçları açısından işlevsel olduğu kadar çatışmanın bir üyesi olarak genci olumsuz etkileyebilmektedir. Gençlik bunalımlarına giden yolun bir sebebi de onların anlaşılmaması ya da çatışma gibi durumlardır. Gençlik bunalımlarının temelinde şüphesiz aile ve toplum sistemi yatmaktadır. Ailedeki görev bozuklukları büyük ölçüde toplumu da etkilemektedir. Esasta aile ve okul gibi sosyal kurumlarda çocuğun temel milli kültür standartlarıyla yetiştirilmemesi yakın dönemdeki bunalımların kaynağını teşkil etmektedir. Bu sebeple Türkiye'de nesiller arası bir gençlik bunalımı olduğu muhakkaktır (Şener, 2013:43). Yine yaş ilerledikçe sosyalleşmenin azalması ya da topluma uyumda belirgin bir yavaşlamanın görülmesi, kuşaklar arası mesafede etkili olan bir durumdur (Erol, 2011:391-392).

Günümüzde yaygın olarak görülen bir olgu olmakla birlikte Kuşaklar çatışması sorunu ülkemizde daha önceki dönem eserlerinde hafif bir şekilde konuya dahil olsa da, dikkate alınması gençlik olaylarının sosyolojik bir olgu olarak hesaba katılmaya başladığı 1968 olaylarıyla olmuştur. Bu, peşi sıra gençlik sorunlarını gün yüzüne çıkarmış, sanayileşmenin ülkemizdeki yansımalarının artmasıyla birlikte işverenin eski nesil ile yeni neslin çalışma biçimlerini dikkate almasıyla kuşak olgusu belirginleşmiştir. Kuşak çatışmalarındaki temel nokta her türlü otoriteye başkaldırma şeklinde kendini göstermektedir. Bağımsız olmak, özgür olmak, kendi başına karar vermek, otoritenin baskısından kurtulmak gençlerin ortak özelliğidir.

Kuşaklar arası çatışmanın sosyalleşme düzeyi üzerinde mi yoksa çatışmaya sebep olan yeni konular üzerinde meydana gelen çatışmalar mı olduğu işlevselci ve Kültür-Kişilik kuramı gibi kuramlar tarafından ele alınmıştır. Buna göre "işlevselci-fonksiyonalist" kurama göre toplum, birbiriyle ilişkili ve bütünleşmiş bir toplumsal sistem olarak işler. Fakat kurumsal öğeler dengeyi bozarsa, muhtemelen yabancılaşma ve isyan ortaya çıkar. İşlevselci modele göre kuşaklar çatışması, yaş grupları ve toplum arasındaki zayıf bütünleşme sonucudur. Modele göre toplumda gencin bütünleşmesi ne kadar sorunsal ise, kuşaklar çatışması ya da kuşaklar arası uçurum o derecede

gerçekleşir. Görüldüğü gibi konunun odak noktası, gençliğin tüm toplumla bütünleşip bütünleşememesi etrafında yoğunlaşmaktadır. Özetle, kuşaklar çatışmasının işlevsel modeli, bir yaş grubu olarak gençliğin toplumda tüm psikolojik, toplumsal, ekonomik ve siyasal bütünleşmeye giderek artan bir güçlülükle ulaşacağı ve bu toplumsal bütünleşme eksikliğinin onları soyutlamaya götürdüğünü ve böylece gençliğin isyana teşvik edildiğini öngörür. Bu isyan ise onların toplumsal düzende haklı yerlerini alma girişimidir (Tezcan, 1997:9-23).

1.1.1. Çağımızda Kuşak Çatışması Nedenleri

Her bir kuşağın farklı konulardaki beklentilerinin (liderlik, değer, tutum, otorite vs.) birbirinden farklı olduğu genel olarak kabul görmekle birlikte kuşaklar arasındaki benzerlik ve farklılıklara ve bunların yönetilmesine ilişkin henüz yanıtlanmamış çok sayıda soru vardır. Benzerlik ve farklılıkları yaratan husus çatışmanın ortaya çıkmasıyla belirginleşir (Özer vd., 2013:124).

Kasapoğlu (2008)'na göre, "çatışmayı tanımak her zaman kolay değildir. Bazı çatışmalar gizlidir. Bazıları şiddet içerirken bazıları içermez. Çatışmaların nedenlerini anlamak için çatışmacı davranışın nedenlerini anlamak gerekir. Bunlar; uyuşmaz davranışların varlığı ya da var olduğu inancı, yüksek düzeyde dayanışma, çatışmanın düzenlenmesi, çatışmacı kaynakların seferber edilmesi, rakibe düşmanca davranma, etkili kaynaklara sahip olma şeklindedir" (s.34).

Çatışmanın bir nedeni toplum tipinin farklı olmasıdır. Geleneksel toplumlarda gencin uyacağı kurallar, sınırlar önceden belirlendiği için çatışma yok denecek kadar azdır. Oysa modern toplumlarda gencin uyacağı kurallar, sınırlar vs. olmadığı için ve bir belirsizlik söz konusu olduğu için bu durum ilerleyen zamanlarda genç ve ailesi arasında çatışma doğurmaktadır (Tezcan, 1997:17-18).

Çatışmanın bir diğer nedeni kişilik özellikleri ve ergenlik dönemi olmaktadır. Aile içinde aynı aile üyeleri kişiliklerin ve zevklerinin farklı olması sebebiyle birbiriyle çatışabilir. Örneğin bir aile üyesinin pop müzik sevmesi diğerinin bundan rahatsız olması bile çatışma doğurabilir. Yine ergenlik dönemindeki genç, bu dönemin özellikleri sebebiyle dik kafalı, isyankâr, otoriteye karşı gelen bir özelliğe ve kendisini kanıtlamaya çalıştığı bir sürece girmiş bulunmaktadır. Bu durum ebeveynler ve genç arasında farkında olunan bir durum olmadığında çatışma kaçınılmaz olabilmektedir (Çiftçi, 2005:2).

Her yeni kuşak ister istemez bir öncekinden farklı bir insan topluluğunu oluşturur. Aynı toplumda doğan yeni bireyler için kendi dönemlerinde, kendilerinin muhatap olduğu, var oldukları çevreyi farklı yorumlayan yeni bir nesil öncekinden mutlaka farklı olacaktır.

Bu yüzden teknolojik değişmelerin yaşam biçimimizde yarattığı değişme, geleneksel toplumların kayboluşu, artan bilgi patlaması sebebiyle gencin hızlıca toplumsallaşması ve ihtiyarların yeni durumlara adaptasyonunun zorluğu, demografik yapının çeşitliliği yani insan ömrünün uzaması ile bir kaç kuşağın bir arada bulunmak zorunda olması ve ekonomik, siyasal ve toplumsal alanın ihtiyarlar tarafından işgal edilmiş olması,2.dünya savaşı ya da toplumsal devrimler gibi iki kuşak arasındaki belirginliği artıran faktörler, sosyal medya ve yaygınlaşan eğitim yoluyla gençlerin bilinçlenmesi ve örgütlenebilmesi, uzatılmış yeni gençlik döneminin ortaya çıkmasının değerler alanındaki algılara etkisi, önceki kuşakla yeni kuşak arasında değerler alanında meydana gelen çatışmalar, değerlerin anlamsız, saçma ve boş görülme sıklığının modern toplumlarda giderek artması, psikolojik bir neden olarak ana babanın gençlikte cazibeye sahip olamaması ve bunu arzulamasıyla gencin güç ve kudreti elinde bulunduramaması yani her ikisinin de aşağılık komplekslerinin karşı karşıya gelmesi veya ana babanın çocuklarından kendi konumlarını onaylatma isteği çatışmayı doğuran sosyo-kültürel nedenler olarak görülmektedir (Tezcan, 1997:18-23).

Çatışmaya farklı nedenler ileri sürenler de olmuştur. Mesela çocuğun babanın yerini almak

istemesi veya toplumsal ödip kompleksi, gencin yaşına bağlı olarak bastırılmış duygularına verdiği isyandan kaynaklı biyolojik sebep, üretim ilişkilerinin değişimini içeren marksist görüş, bireyin üretimin hammaddesi olması sonucu yabancılaşmasına tepki olarak doğan Frankfurt okulunun çatışma görüşü bunlara örnektir (Kasapoğlu, 2008:59-61).

Toplumların kültürel kodlarındaki durum da sosyal mesafelerin açılmasına ve çatışmaların ortaya çıkmasına neden olabilir.

Toplumların sahip oldukları kültürel öğeler yani maddi ve manevi kültür öğeleri o toplumun kodudur. Bu kod bazı dönemlerde özünden kaymış gibi görünebilir. Ancak yeni bir takım gelişme ve değişmelerle karşılaşılan durumlarda kültürel olarak içeri alma ve kabul ile reddetme reaksiyonu ortaya çıkar. Kültürün uluslararası konumu sosyal ve kültürel karakterine uymayan ve halkın tamamının kabul etmediği bir takım yeniliklerle kültürel ret süreci ortaya çıkarsa, bu durumda toplumun farklı kesimleri arasında çatışmaların yaşanması kaçınılmaz olmaktadır (Erol, 2011:389-390).

Yapılan anketlerden elde edilen sonuçlara göre insanların sabit kimlik algısından dinamik kimlik algısına bürünmesi de ileriye dönük gruplar arası ya da kimlikler arası çatışmayı ortaya çıkarıcı bir potansiyele sahiptir (Aktay, 2014:22-23).

Tabi ki farklı kimliklerin olması toplum içi saygı unsurunun yerleşmiş olması anlamında zenginliktir. Fakat kabullenilen kimliklerin zamanla fanatiği olunması da kimlikler arası çatışmaları doğurmaktadır. Eric Hobsbawn'ın da belirttiği gibi, kimliksel hareketlerin ortaya çıkmasında, bir topluluğun geleneklerinin bastırılmışlığı ya da tamamen yok edilmeye çalışılmışlığı yatmaktadır. İşte 1980'den sonra başlayan Alevi hareketlenmesinde de, Alevilerin darbe öncesi ve darbe ile birlikte maruz kaldıkları baskılar yatmaktadır (Özmen, 2011:15).

Sonuç olarak; "toplum tiplerindeki farklılaşmaların gençlerle aile ve gençlerle toplum arasındaki konum dizaynı, aile fertleri arasındaki kişilik özellikleri ve ergenlikle ortaya çıkan özellikler, sosyal-kültürel farklılıklar, yeni kültür öğeleriyle toplumsal kabul arasındaki ilişkiler, sabit kimlik algılarından dinamik kimlik algılarına geçiş sırasındaki olaylar" çatışmayı doğurucu nedenler olarak ortaya çıkmaktadır. Yine tüm çatışmalarda odak noktasının gençler ve gençlik olduğuna dikkat edilmelidir.

Fakat gençliği lise ve üniversite gençliği olarak ikiye ayırdığımızda çatışmanın daha çok lise gençliğinde olduğunu söylemek mümkündür. Üniversite gençliğinde de çatışma sürmekle birlikte, lise gençliğine oranla azalmıştır. Çünkü ergenlik dönemi sorunlarının yoğun olduğu dönem daha çok lise çağlandır. (Tezcan, 1997:30-31).

1.1.2. Sosyolojik Olarak Kuşak Sınıflamaları

Kuşak çatışmaları, kuşaklar arası mesafenin derinleşmesi, iş yaşamındaki kuşak çeşitliliği, artan genç nüfus vs. gibi durumlar kuşak sınıflamalarını gerekli kılmakta ve sınıflamaları üzerinde ciddiyetle çalışılması gereken bir alan haline getirmektedir. Fakat kuşakları sınıflarken sadece doğdukları zaman dilimleri esas alınarak sınıflandırmak doğru olmaz. Aynı zamanda kuşakları oluşturan topluluğun düşünceleri, hissettikleri ve deneyimlerinin tanımlanması da, onları sınıflandırmak için kullanılmaktadır (Adıgüzel, Batur ve Ekşili, 2014:165-182).

Yazın taraması yapıldığında, farklı kaynakların kuşaklar ile ilgili tarih aralıklarını ve kuşağa ait özellikleri farklı biçimlerde sınıflandırdıkları görülmektedir (Özer vd., 2013:126).

Kuşakların davranış kalıplarını anlayabilmek için geçmişten günümüze ortaya çıkan kuşak sınıflamalarına ve nedenlerine bir göz atmak ve kuşaklar arası çatışma ve değişimin hangi nedenlere dayandığını anlamak önemli olmaktadır. Lakin her önceki kuşak yeniyi, değerlere karşı

vurdumduymaz, şımarık olarak görürken her yeni kuşak da eskiyi otoriter ve özgürlük düşmanı olarak görmektedir. Farklı kuşak tanımlamaları farklı sebeplerden ötürü ortaya çıksa da benzer nokta budur. Sanki yeni, yeni olmasının verdiği bir ruhla eskinin kendisini anlayamayacağını düşünürken çoğu şeyi tecrübe etmiş olan eski yeniyi çaylak olarak görmekte ve vakitsiz gelen özgüvene karşı tepkisel olmaktadır.

Tüm dünyada kabul gören genel anlayışa göre:

- 1946 öncesi doğanlar: Gelenekçiler-Sessiz Kuşak
- 1946-64 arasında doğanlar: Bebek Patlaması Kuşağı
- 1965-1979 arasında doğanlar: X Kuşağı
- 1980-2000 arasında doğanlar: Y Kuşağı
- 2001 ve sonrası doğumlular: Z Kuşağı olarak adlandırılmaktadır (Başal, 2014:23-25).

Esas alınan konunun Y Kuşağı olduğunu hatırlatmakla birlikte diğer kuşakların da Y Kuşağı ile ilgili bağlantısını göz önüne alarak onlar hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

2. Y Kuşağı

1980-85 ile 2000 arası dönem olarak bilinmektedir. İş hayatında aktif oldukları dönemler ise 2011-2050 arası olarak gösterilmektedir. En önemli özellikleri özgürlük tutkuları, bilgiye hızlı ulaşmaları, teknolojiyi çok iyi kullanmaları, kendilerine güvenmeleri ve akran onayına önem vermeleridir. Sağlık sisteminde reform, duble yolların çoğalması, krizlerin bitmesi, enflasyonda düşüş, sürekli yüksek büyüme hızı, mali disiplin, güçlü lider ve siyasal parti politikalarıdır (Başal, 2014:82).

Çoğul kimlik özelliklerini barındıran bir kuşak olan Y Kuşağı hem bireyci, hem özgürlüğüne düşkün, hem küresel hem de yerel kültürü yaşamaktadır. Tüketim Kültürü kuşağı olarak da adlandırılabilirler. Ancak ortaya bir Y Kuşağı kavramı attıktan sonra dünyadaki bütün Y Kuşaklarının aynı örüntüye sahip olduğunu söylemek zordur. Kültürel farklılıklar, sosyal statü farklılıkları vs. kuşakların farklılaşmasına neden olabilir (Bayhan, 2014:8-26).

Burada kuşak isimlendirmelerine etki eden faktörlerin, içinde bulunulan "küresel zaman, içinde bulunulan toplum ve o toplumun sosyal şartlarıyla" ilgisi olduğu çok açıktır. Çünkü Sessiz kuşak küresel zamanda yetersizliklerle, Bebek Patlaması kuşağı küresel zamanda ve farklı toplumlarda doğurganlık ve iç içe yaşamayla, X Kuşağı paranın çok önemli bir faktör olarak ortaya çıkmasıyla, Y Kuşağı ise teknolojik gelişmeler ve paranın daha değersiz olarak tanımlanacak konularda değeri artan bir obje haline gelmesiyle belirginleşmektedir. O halde özellik olarak bir önceki nesille bir sonraki nesil arasında köprü kuracak ve mesafeyi azaltacak bir bilinç ve tarihsel süreç eğitimi toplumun tüm kesimlerinde kesintisiz olarak ele alınabilir. Çünkü farklılaşanın insan değil zaman ve zamanın getirdiği şartlar olduğu görülmektedir. Bu durumda çatışmada ne önceki kuşağın ne de sonraki kuşağın suçu bulunmamakta, kültürel ve tarihsel kod aktarımının yeteri düzeyde yapılmamasının ve daha sonraki dönemlere adapte edilememesinin eksikliği kopuk nesilleri doğurmaktadır.

Yine bu kuşak üyeleri, teknolojik gelişmeler ve yaşadıkları çağla bağlantılı olarak Adıgüzel vd. göre (2014), "Millennials (Milenyum Kuşağı), Generation Next (Gelecek Kuşak), Digital Generation (Dijital Kuşak), Echo Boomers (Eko Patlaması) ve Nexters (Bir Sonrakiler) gibi farklı isimlerle adlandırılmaktadırlar. Türkiye'de özgürlüğüne düşkün, kolay adapte olabilen, çabuk vazgeçen, iyi eğitimli, otoriteye meydan okuyan, teknoloji hayranı olan gençlerden oluşan bu nesil;

sahip oldukları imkânlar sayesinde küreselleşmenin etkilerinin en iyi şekilde hissedildiği, ekonomi ve kültürlerarası etkileşimin arttığı bir dönemde yaşamaktadır. Türkiye'de yaşayan yaklaşık 76 milyon kişinin % 35'inin Y kuşağı üyesi olduğu görülmektedir. Ayrıca ülkemizde, Avrupa'nın pek çok ülkesindeki toplam nüfustan daha fazla sayıda Y Kuşağı üyesi yaşamaktadır" (ss.165-182).

Ayrıca, duygusal zekâ eksikliğinin tüm dünyada görüldüğü zekâ yönünden çok iyi bir kuşak olarak da nitelendirilebilecek olan bu kuşaktaki açıklayıcı belirtiler genç insanlar arasındaki umutsuzluk, yabancılaşma, uyuşturucu bağımlılığı, suç işleme ve şiddet, depresyon ya da yeme bozukluğu, istenmeyen hamilelik, kabadayılık ve okulu terk etme gibi sorunların giderek artması olarak gösterilebilir. Yetişkin olma çağına gelmiş kuşaklar arasında mutsuz olma olasılığı en yüksek kuşak Y Kuşağı gibi görünmektedir. Bu nedenle konferanslarda anlatılan "geleceği çok yetenekli bu çocuklar" acil olarak çok yoğun programlar ve eğitim sisteminde yapılacak çok yoğun değişikliklerle karşılaştırılmazsa, duygusal zeka eksikleri kapatılmazsa, bu kuşağın önümüzdeki otuz yılda toplumsal hayatı sorunlarla boğacağı da öngörüler arasında sıralanmaktadır (Başal, 2014:82-83).

Daha önceki kuşaklarla Y Kuşağını ayırt eden bir diğer özelliği ise ülkemizde yakın zamanda yaşanan Gezi Parkı olaylarında görmek mümkündür. Yapılan tariflerde parkın taksim tarafındaki girişinde tarif edilen direnişçi profili 70 ve 80'li yıllardan tanınan sert mücadele tarzını benimseyen direnişçi profili olarak tanımlanırken, parkın içindeki çadırları kuran ve Y Kuşağı diye tarif edilen gençler, uzlaşmacı, iletişimi kuvvetli, mizah sever olarak nitelendirilmektedir. Diğer taraftan tıpkı Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki gibi en alt düzeydeki ihtiyaçtan en üst düzeydeki ihtiyaca kadar her dönemin sıkıntısını çektiği bir nokta da kuşakların tanılandırılması ve sınıflanmasında etkili olabilmektedir. Dolayısıyla alt düzey ihtiyaç dönemine ait bir sınıfla üst düzey ihtiyaç dönemine ait sınıfın dine bakış açıları ve yaşam tarzları da farklılık arz etmektedir. Bunun yanında her kuşak kendinden önceki kuşağı "çağdışı" olarak nitelendirirken önceki kuşaklar da sonrakileri "sayısız ve başına buyruk" olarak nitelendirmektedir. Bu kapsamda günümüze kadar uzanan kuşaklar arası çatışma 21.yüzyılda meydana gelen hızlı toplumsal değişme nedeni ile daha da belirginleşmiş eski değer yargılarının ve yaşam anlayışlarının değişmesini zorunlu kılmıştır (Kömürcüoğlu, 2014:39-48).

Bu kuşağın öncelikli ve en çok üzerinde durulan özelliği kuşkusuz teknolojiye yatkınlıklarıdır. Bununla birlikte bu kuşak üyelerinin girişimci bir ruha sahip oldukları da ifade edilmektedir. Bu kuşak üyeleri üstlerinin kendilerini ismen tanımasını ve kendilerine duyarlı olmasını bekleyen kişiler olarak tarif edilmektedirler. Kendilerini rahatsız eden bir konu olduğunda konuları çekinmeden tartışabilen yapıları bir anlamda ebeveynlerinin onları sürekli soru sormaya teşvik ederek yetiştirmiş olduğundan kaynaklanmış görünmektedir. Bu kuşak, özgüven gibi bazı olumlu ve aksi de iddia ediliyor olmakla birlikte Narsizm gibi bazı olumsuz kişilik özellikleriyle diğer kuşaklardan ayrılmaktadır (Özer vd., 2013:126).

Yine mizah anlayışlarının yüksek olduğu görülmekte ve Y Kuşağı olarak adlandırılan Gezi Parkı gençlerinin pankartlarında "Kahrolsun" şeklinde bir ifadenin olmaması ve polise verilen karşılıklarda mizah ifadelerinin olması dikkat çekmektedir (Kömürcüoğlu, 2014:57).

Bu kuşağı Yeni Orta Sınıf olarak görenler de olmaktadır. Yani YOS; "küresel kenti" pazarlayan büyük bir iyimserlik olarak tanımlanır. YOS, "nüfus içinde oranı sürekli büyüyen bir gruptur". Ayırt edici özelliği, modern toplumda oluşan işbölümünde eğitim, beceri, bilgi gerektiren işleri yapmalarıdır. Kendileri işveren değiller, ama vasıfları itibariyle vazgeçilmez bir konumdadırlar. Zihinsel emekleri karşılığında ödüllendirilirler. Daha fazla sorumluluk alıp karar verme durumundalar. Eğitim ve işverenlere karşı nispi özerklik yeni orta sınıfı tanımlamak için önemli kriterlerdir. Buradan çıkarak bu sınıfın işçi sınıfı ile ilişkilendirilen toplumsal hareketlere fazla rağbet etmeyeceği söylenilebilir. Onların daha çok bireysel özgürlük, çevre duyarlılığı, devletin

baskıcılığı tür konularda duyarlı olacağı beklenilebilir (Şimşek, 2014:88).

2.1. Y Kuşağı'nın Özgürlük Algılamaları

Gezi eylemine katılan Y Kuşağına din algısını öğrenmeye yönelik nasıl sorular sorulması gerektiği ve bu sorulardan onların din ve inançla alakalı duygu, düşünce ve tutumları ile önyargılarını ortaya çıkarmanın pek de kolay olamayacağı, onların özellikleriyle alakalı bir durum olabilir. Bir grubun din hakkındaki duygu, düşünce, tutum ve davranışlarını ortaya çıkarmaya çalışırken toplumsal alanda meydana gelen herhangi bir olayı, tamamen grupla bağlantılı olmadan ele almak grubu anlama adına olumlu sonuçlar doğurabilir. Örneğin Türkiye'de herhangi bir şehirde Y Kuşağı gençlerinin dini referanslarla bir olayı tertiplemeleri ya da bir olaya dâhil olmaları, "Y Kuşağının din ile olan ilişkisine birer örnek olarak" gösterilemez. Çünkü sosyal bir varlık olan insan, toplumda meydana gelen olayları etkileyen ve onlardan etkilenen bir varlık olarak çok farklı nedenlerle bir olayın içerisine girebilir. Bu yüzden Y Kuşağının dinle olan ilişkisini anlamaya çalışırken olabildiğince önyargıları oluşturan nedenleri ortadan kaldırmış bir şekilde objektif olarak ele almanın, onları anlamak adına önemli olduğunu hesaba katmak gerekmektedir. Çünkü Gezi eylemini ideolojilerden arındırılmış olarak ele alacak olan her eser, makale ve yapılan anket de olduğu gibi onların görüşme sırasında din ile ilgili soruya verilen cevaplarında da dini dert edinmedikleri görülmektedir. Bu dert edinmemenin dini önemsememeyle bir alakası yoktur. Kastedilen tamamen özgürlükçü yanlarıdır. Bu yüzden Y Kuşağının dinle ilişkisini anlamaya çalışırken onlara, "Allah var mıdır, Allah'a inanıyor musunuz, Din nedir, Dini biliyor musunuz, Dindar ne demektir, Sizce Türkiye dini alanda özgür müdür, Başörtüsü taraftarı mısınız, şu anki hükümet sizce dinci midir?" gibi sorular sormanın anlamsız olacağı ve onların dinle ilişkisinin bu şekilde ortaya çıkarılamayacağı kanaati hâsıl olmuştur. Çünkü Y Kuşağının özelliği gereği dini bilgi eksikliği olanı da, dini bilgisi tam olanı da, Allaha inananı da inanmayanı da kişilerin dini anlamda ne yaptığına nasıl düşündüğüne neye inandığına karışmayan bir özelliğe sahiptir. Lakin bu özellikleri, onların herhangi bir dini konuya referans yapılarak yönlendirilmeyecekleri anlamına da gelmemelidir. Y Kuşağına ve Gezi eylemine katılan Y Kuşağına sorulan sorularda özellikle onların özelliklerini ortaya çıkarıcı hedef sorular seçilmiştir. Çünkü onların özellikleri, onlara nasıl yaklaşılması gerektiğine, onların eğitiminin nasıl olması gerektiğine, olaylara bakış açılarının nasıl olduğuna, X Kuşağı ve önceki kuşaklardan nerelerde ayrıldıklarına, ideolojik yapılarının olup olmadığına, dini alandaki özgürlükçü ve sorgulamacı özelliklerine, yer üstü madeni olan gelecek neslin ne şekilde değerlendirilmesi, onların ileriye dönük kendilerine olumsuz etki edecekleri zaaflarına dair ipuçları vermektedir. Bu yüzden onlara sorulan 12 farklı soru arasından dini taraflarını anlama adına sorulan bir soru, diğer 11 soruyla bağlantılı olarak düşünülmüş ve mülakat soruları, birbirlerini destekleyen sorular şeklinde hazırlanmıştır.

Özellikle ve sadece Gezideki Y Kuşağı profiline yöneltilen sorularla Y Kuşağının beklentileri ve düşünüşüne yön veren süreçler anlaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmada, gençler tarafından sorulan sorulara verilen cevaplar, onların tamamının isimlerini verme yoluyla değil genel olarak sorulara verdikleri benzer cevapların isim vermeye gerek kalmadan verilmesi şeklinde ve bazen de özel cevaplarının verilmesi şeklinde yer almıştır. İnsanların özgürlük algılamaları, onları yönlendiren ve davranışlarını açıklamamıza yarayan bir öneme sahip olduğu için Y Kuşağının özgürlükten ne anladığını anlamaya çalışmanın da birçok hususta yaklaşımlarını anlama adına önemli olduğu kanaatindeyiz.

Bu yüzden, neden bu eyleme katılma gereği duydunuz? Şeklindeki soruya karşı erkek ve kadın eylemcilerin çoğu "özgürlük için ya da özgürlüğüm için" şeklinde cevap vermiştir. Yine bu soruya karşı verilen diğer cevaplar şu şekildedir:

- *Eylemin sonunda bu ülkenin daha iyi bir hal alacağını düşündüm.*

- İlk başta hükümetin, kamu malı parkı tahrip edip maneviyatını yok edeceğini düşündüğüm için oraya geldim. Tabi baskılar da buna neden oldu.

- Sorumlu hissettiğim için.

- Bir birey olarak halkımın yanında olmak ve yapılan yanlışlara karşı çıkmak için.

- Diren gezi...

- İnandığım ve katıldığım ideolojiler...

- Bazı şeylerin bu şekilde değişeceğine inandım.

- Kendi halkına zorla ve sadece kendi bildiğini dayatmak isteyenleri kabullenemedim.

- Sesimi duyurmak için...

- Katılmadım ama içindeydim.

- İnandım çünkü.

- Sokakta olmam gerektiğini düşündüm.

- İçimde bastırdığım duyguları ortaya çıkarma fırsatı buldum.

- Ülkem için endişelerim vardı.

- Çünkü bu ülkede sokağa çıkıp bağıran bile terörist ilan ediliyor. Onlara haksızlık edildiğini düşündüm.

-Gezi parkının bozulmaması için...

-İnternetten okuduğum emekli albayın kanal İstanbul hakkındaki yazısını mantıklı buldum. Normal olarak boğazlardan anlaşma süresi dolunca savaş gemileri geçemeyecek fakat kanal açılırsa özel statüde olacağı için savaş gemileri geçecek. Bunu fark ettim karşı çıkmak için eyleme katıldım.

26 yaşında İzmir'de yüksek lisans yapan ve herhangi bir ideolojik gruba mensup olmadığını ve eylemlere bireysel olarak katıldığını söyleyen (H) isimli kadın eylemci, olayları sanal ortamdan edindiği bilgilerle öğrendiğini ifade ettikten sonra şunları söylemektedir:

Görüşen: *Neden eyleme katıldınız?*

Aktivist/Protestocu**:** *Ben ağaçların yıkılacağını düşünerek burada değilim. Açıkçası haklı bulduğum sebeplerim vardı. İlk etapta ağaç olayı falan oldu ama daha sonra çok daha farklı şeyler olunca ben de katıldım. Polisin şiddeti biraz tavrımı değiştirdi. Sonrasında tabi başbakanın üslubu da beni tetikledi.*

Aktivistlere yöneltilen ilk soruya karşı verilen cevapların yüzeysel ve arızi olduğu görülmektedir. Eylemin olduğu zaman dilimiyle onun üzerinden geçen süre zarfında verilen cevaplar arasında da farklılık olduğu görülmektedir.

22 yaşında Çanakkaleli olan ve Orman Mühendisliği bölümünü İstanbul'da bitirmiş olan (Ö) isimli kadın eylemci, eyleme katılan arkadaşlar yoluyla ve sosyal medya yoluyla olayın olduğu gün eyleme katıldığını söylemekte ve şunları ifade etmektedir:

Görüşen: *Neden eyleme katıldınız?*

Aktivist/Protestocu: *Yani ilk etapta ağaç olayı ve özgürlük yani baskı olayları işte... Tepkisiz kalmamalıyım diye düşündüm. Arkadaşlarıma destek çıkmalıydım. Ama şimdi öyle olduğunu düşünmüyorum.*

Görüşen: *Öyle olduğunu düşünmüyorum derken?*

Aktivist/Protestocu: *O zaman olayı tam algıladığımı düşünmüyorum. Yani biz samimi duygularla ağaç için falan oradaydık sonra kullanıldık gibime geliyor.*

Eylemin nedeniyle alakalı soruya verilen cevaplara bakıldığında genel anlamda Gezi Parkı için yapılan niceliksel ve niteliksel metotların sonuçlarına bakıldığında hiç bir eylemcinin oraya hükümeti devirmek için gitmediği söylenebilir. Lakin eylemlerin her bir aşamasında, meydana toplanma amacı da değişkenlik göstermektedir. Eylemlerin yön değiştirdiği görülmektedir. Gençlerin ya da Y Kuşağının eyleme katılmasını tetikleyen sebep, esasında "ağaç kesilmesi" olayının bilinçaltlarında yatan birçok gerçek sebebi uyandırmasıdır. Bunlar: Özgürlük, polis şiddeti, kendini ifade için ortamın oluşması, baskı, her eyleme katılana terörist denilmesi gibi sebeplerdir.

Fakat sırf ağaca dayanan sebepten kaynaklandığını söyleyen yazarlar da buna kanıt getirmeye çalışmışlardır. Örneğin "Gezideki Ağaç" adlı kitabı kaleme alan Serap Yeşiltuna, olayın tarihsel ve siyasi sebeplerini reddetmemekle birlikte bilinçaltında yatan nedenin ağaç olduğunu söylemektedir. Buna Türklerin ilk çıktıkları andan beri ağacı hayatın merkezine koymuş olmalarından, gerek Osmanlı ve gerekse Hz Muhammed'in ağaca yaptığı vurgudan ve cennetin bir tasvirinin de ağaç olduğundan örnekler verip Gezi Olayını da bununla temellendirmeye çalışmıştır (Yeşiltuna, 2014:6-8).

Fakat gerçek anlamda Gezi Parkı eylemine katılan gençlerin tepkilerinde ağacın tarihçesi ile ilgili bir ilişki var mıdır yok mudur çok ciddi araştırılması gerekmektedir. Çünkü süreç içindeki anketlerin çoğunda ağaç için geldiğini söyleyenlerin oranı yüzde 16-19 arasında değişmekte iken eylemcilerin bizzat kendilerinin çoğunun asıl sebep "şiddet unsuru" ve "özgürlükler" dediği de görülmektedir. Bu durumda ağaç olayı yalnızca bir tetikleyici unsur olarak görülmektedir.

Yine kendisini "HDP'ye yakın olarak hissettiğini söyleyen" 23 yaşındaki erkek eylemci (E)'nin söyledikleri, bu durumu kanıtlar niteliktedir:

Görüşen: *Neden eyleme katıldınız? Gezi Parkı eylemlerine bakıldığında orada herkes sanki farklı bir şeyi protesto ediyor gibi geldi. Yani herkeste ortak bir amaç var mı sence?*

***Aktivist/Protestocu*:** *Ya buraya gelmeme sebep olan ağaç mağaç işin biraz bahanesi tabi benim için böyle... Arkadaşlar da bunu biliyor. Yani beni oraya götüren bu saçma sapan dünyada oradaki birlik, yardımlaşma yani... Bunlar bence önemli değerler diye düşünüyorum.*

Bir başka eylemci bizzat İstanbul'daki eyleme katıldığını ama asıl amacının Beşiktaşlılara özellikle çarşı grubuna karşı polisin müdahalesinin intikamını almak amacıyla orada bulunduğunu söylemektedir.

Görüldüğü gibi cevaplarda, hem olay olurken eylemcilerin verdiği cevaplarda hem de üzerinden geçmesine rağmen verilen cevaplarda dikkat çeken husus, "eyleme geliş sebebi farklı olan gençlerin tek bir sebep üzerinden, maruz kaldıklarını düşündükleri baskılar için bir tampon yaratma" hususudur. Yani Gezi Parkı Eylemi olmasaydı başka bir yerde başka bir zamanda başka bir sebep için yine gençlerin çoğunun harekete geçmesiyle bir eylem meydana gelebilir miydi? Sorusunun cevaplanması da bu açıdan önemlidir. Çünkü cevapların çoğu "başlangıçta ağaç ama ..." diye giden cümleler şeklinde çeşitlenmektedir.

Yine Çanakkale'deki eylemlere katıldığını söyleyen 20 yaşındaki üniversite öğrencisi erkek (R), eyleminin arkasında ahlaki bir gerekçe aramıştır ve ağaç ilk etapta bahanesi olmuştur.

Görüşen: *Eyleme katılma nedeniniz gerçekte nedir?*

***Aktivist/Protestocu*:** *Yani meseleye çoğu ağaç diye girdi ama ben iktidarın yaptıklarını pek*

ahlaklı bulmuyorum. Mesele sadece ağaç değil benim özgürlüğüm ya da oradaki polis şiddeti ve başbakanın söylemi... Başbakanın söylediği şeyler arasında tutarsızlıklar var bence. Ahlaki kamuflajı içerisinde ahlaki olmayan bir yönü var.

Burada akla Habermas'ın (2014), Kant'ın "Edebi Barış Üzerine" adlı eserinin ekinde yazdığı cümleler akla gelmektedir. Habermas'ın ifade ettiği gibi, "gerçek siyaset önce ahlaka biat etmeksizin bir adım bile ilerleyemez. Siyaset kendi başına zahmetli bir sanat olmasına rağmen onun ahlakla bütünleştirilmesi hiç de bir marifet değildir. Çünkü bu ikisi birbiriyle çatıştıkları anda ahlak siyasetin çözmeye muktedir olmadığı düğümleri bir vuruşta parçalar" (ss.200).

Bu durum, ahlaki alanın siyasete ne denli etki ettiğini göstermektedir. Diğer taraftan meydana gelen herhangi bir olayın sosyal ağlar yoluyla veya taraftar kimlikler yoluyla ne şekilde algılandığı da olayların gerçek analizine etki etmemelidir. Gerçekten ahlaki olmayan bir durum var mıdır yok mudur sorusunun cevabı araştırmacıların tarafsız ve ciddi bir şekilde yapacağı araştırmalar sonunda ortaya konulabilir.

Kısacası verdikleri cevaplarda Y Kuşağı diye tabir edilen ve aynı dönemde yaşayan genç neslin hepsinde var olan durum ve yaptıkları vurgu özgürlük üzerinedir. Buradaki özgürlüğün "gençler tam olarak içeriğini bilmediği şey hakkında çok fanatik bir tavır takınıyor" şeklinde yargılamalara tabi tutulmaması gerekmektedir. Çünkü genç hakkındaki tüm tarif ve özelliklerden de anlaşıldığı gibi gençler dinamik bir şekilde olaya katılmakta ve hem olayı etkilemekte hem de etkilenmektedir. Diğer taraftan eyleme katılma gerekçelerini açıklarlarken ya da eyleme katılmayan kuşakta belirgin olan özellik eski nesillerin "buradaki tek adam ben olayım her şey benden sorulsun" anlayışlarının özgürlüklere sınır getireceğine inanmalarıdır. Yeni haklarının olmasını istemeleri, yaptıkları işlerde anlam aramaları sorulara cevap verirken üzerine vurgu yaptıkları hususlardır.

Bununla birlikte "herhangi bir sosyal olayda veya eylemde olayı tetiklediği düşünülen ilk nedenin de asıl neden olmayabileceği", asıl nedenden daha büyük faktörlerin çok küçük görülen ve belki halk nazarında saçma olarak görülebilecek bir nedenle tetiklenebileceği de gençlerin sorulara verdiği cevapla ortaya çıkmaktadır. Yine Gezi olaylarındaki eylemci profili çeşitliliğine atıfla aynı ilk nedenin her kuşakta farklı yansımalarla ortaya çıktığı görülmektedir. Aynı eylem alanı içerisine Y Kuşağı başlangıçta ağaç ve asıl neden özgürlük olarak gelirken Y Kuşağı olmayan Gezi eylemcilerinin başlangıçta ağaç ve asıl neden iktidarın devrilmesini istemeleri şeklindeki beklentilerle geldikleri görülmektedir. Diğer taraftan gerek Gezi eylemine katılan Y Kuşağının gerekse genel anlamda Y Kuşağının özgürlüğe yaptığı atıf çok dikkat çekicidir. Fakat özgürlüğün anlamı ve sınırı ile "sınır tanımama ve engel kabul etmeme" kavramları hemen hemen her alanda hükmünü yitirmeye başlamış görünmektedir. Özgürlük kavramının onlar için neyi ifade ettiğini öğrenmeye çalışırken ortaya çıkan cevaplar şu şekilde olmuştur:

-İnsanların ilgi alanlarına göre istediği şekilde davranmaları,

-Herkesin farklı olduğunu kabul etiğimiz zaman özgür oluruz.

-Yaşamayı,

-Kelimelerle anlatılacak bir şey değil bence,

-Doğal ve kişisel haklarını gerçekleştirebilmek,

-İnsan yapabildiğinde, düşünebildiğinde özgür olur. Yoksa İnsan kukla değil...

-Belirlenmiş ve benim için uygun olmayan kurallar altında kalmamayı,

-Başkasının özgürlük sınırının başladığı yerde herkese her canlıya karşı sorumlu davranmak bence,

-Düşüncelerin rahatça ifade edilmesi,

-Düşünce özgürlüğünün olması,

-Farklı olmayı her insanın farklı olduğunu

Görüldüğü gibi gençlerin verdiği cevaplar, onların bu alanlarda kısıtlanmışlık hissi uyanmasından kaynaklı olarak eylem sahasına geldiğinin de kanıtı olabilir. Ancak burada özgürlük kavramıyla yaşanan süreç arasında bir bağlantı kurulduğunu; fakat bu durumun tüm Türkiye'deki Y Kuşağını kapsamadığını da belirtmekte fayda vardır. Çünkü daha önce de belirtildiği gibi aynı sosyolojik zaman ve olaylara muhatap olan aynı kuşak üyeleri arasında da olaylara bakış açısı bakımından farklılıklar vardır. Bu yüzden Y Kuşağını "Gezideki Y Kuşağı, genel anlamda Y Kuşağı" şeklinde ikiye ayırmak, Y Kuşağının sosyal kurumlarla ilişkisini incelerken sağlıklı sonuçlar vermesi açısından da önemli olabilir.

Yine 20 yaşındaki üniversite öğrencisi olan ve Çanakkale'de eyleme katılmış olan (B), bu soruya şu şekilde cevap vermiştir.

Görüşen: *Özgürlük kavramı senin için ne ifade ediyor?*

Aktivist/Protestocu**:** *Her insan özgür olmalı ama herkesin sınırları var. Mesela adam öldürmek diyoruz değil mi o da özgürdür kendi çapında ama bu özgürlük nasıl özgürlük... Belli kurallar var cezalar var ben bu cezaları göze alıyorsam yani davranışın sorumluluğunu kaldırabilirsek tamam yapalım. Belli sosyal kurallar var insanlar arasında... Bizde biraz kendi özgürlüğümüzü kısıtlıyoruz.*

Çanakkale'den eyleme katılmış olan 18 yaşındaki lise öğrencisi (İ), eylemlerde eylemci şiddetinin, esnafların dükkânlarını bombalamakla ne alakası var diye sesli düşündüğümde bana şu şekilde cevap vermiştir.

Aktivist/Protestocu**:** *Yani ben yaşım küçük biriyim. Yani devlet önce insanı korumalı... Bize hiç değer verildiğini düşünmüyorum. Bu yüzden sinirleniyorum devletin değer verdiği maddi şeylerden sinirimi çıkarıyorum.*

Bu durum Meinhof'un *"bir alışveriş merkezini ateşe vermek, yine de alışveriş merkezi işletmekten iyidir"***.** cümlesini akla getirmektedir (Meinhof, 2014:8). Bu durumda eylemci sağa sola zarar verirken aslında insana mülkten daha az değer verilmemesi gerektiği gibi bir düşünceden hareketle bunu yapmaktadır. Fakat eylemlere katılan ve genelini oluşturan Y Kuşağı, başından sonuna bu durumu tasvip etmemektedir. Esasen eylem sırasında çevreye zarar verenlerin de Meinhof'un ifadesinde açıklanan bir bilinçle olmadığı, bu gibi durumların şiddete karşı şiddet ya da fanatizm hareketleriyle açıklandığı görülmektedir.

Aslında "eylemci diye tabir edilen ve çoğunluğunu Y Kuşağı" gençlerinin oluşturduğu genç kitle de dikkat çeken özellik "kavgacı, fanatik, kindar" bir yapıya sahip olmalarından ziyade, üsluba, mizaha, biraz anlayışa sahip olan özellikte olmalarıdır. Dolayısıyla Gezi Parkı Eylemine katılanların hepsi Y Kuşağı mıdır? Şeklindeki sorunun cevabı, "olmadığı" şeklinde belliyse, o halde Gezi Parkı Eylemiyle Y Kuşağı arasında bağlantı kurarken, daha önce de belirtildiği gibi olayın, "Y Kuşağının eylemdeki pozisyonu ve düşünüşü" şeklinde ele alınması tarafsız sonuçların elde edilmesi açısından önemli olacaktır.

Yine 22 yaşında olan ve İzmir Ege Üniversitesinde öğrenci olan (T), bu soruya şu şekilde cevap vermiştir.

Görüşen: *Özgürlük kavramı senin için ne ifade ediyor? Özgürlüğün eylemde engellendi mi?*

Aktivist/Protestocu*: *İnsanlar rahat bir şekilde eylemini yapmalı... Burada siz, eylemcileri kısıtlarsanız, onlara destek olmak için de birçok insan eyleme katılır. Aslında başbakana yalan söylendi ilk zamanlarda. Başbakanın haklı olduğu şeyler var... İnsanlar polise taş atıyor polisi kışkırtıyor. O konularda kendisi haklı ama direniş ilk başladığında haksızdı. Yalan söylenmiş olabilir ona danışmanları tarafından. Tüm savaş oyunlarında durum böyledir. Karşılıklı taraflar oluşturuluyor.

Eylemcinin, polisin eylem anındaki tutumuyla polisi kışkırtan eylemciler arasındaki durum üzerinden yorum yaptığı görülmektedir.

Şüphesiz "özgürlük" kavramı dünyanın her yerindeki eylemlerin temelini oluşturan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Her dönemdeki, birbiriyle bağlantısız ve farklı kuşakların gerçekleştirdiği eylemlerde de yine "özgürlük" kelimesi odak noktayı oluşturmaktadır. Özgürlük bir genç için, kanı kaynayan bir enerji için onu sınırlayan her şey olabilmektedir. Sırf onu hapse atmak, işkence edip her tür haklarından mahrum etmek özgürlüğe kast anlamına gelmemekte, her hangi bir eğitim kurumunun yurdundaki yemeklerin azlığı ya da çokluğu bile özgürlüğünün sınırlanması anlamına gelmektedir. Genç insanın bilinçli ya da bilinçsiz olarak herhangi bir eyleme katılması için olayın bir şekilde yanından geçirilmesi yetmektedir. 1968 olaylarına giden süreci anlatırken daha önce ne yaptığını anlatan Nadire Mater (2011)'in, "sokakta bağırmanın tadını ilk kez İzmir'de, Kıbrıs mitinginde yaşadım. Sınıflardan çıkarılıp otobüslere doldurulup Heykel'e götürülmüşüz. Üniversiteli erkekler konuşuyor, arada Makarios maketi yakılıyor, bizleri de "Ya Taksim ya ölüm" diye bağırtıyorlar. Miting ne demek, Makrios kim, ne Taksim edilecek, kimler ölecek? Pek anlayamamıştık. Sokakta olmak yeterliydi. 15 yaşındaydım. İzmir kız lisesinde yatılı okuyordum. Haftalarca okulun kapısından dışarı bir adım bile atmadığımız o yıllarda duvarların dışına çıkmaktan daha kıymetli bir şey yok gibiydi. Özgürlük orada sokaktaydı. Yine lisede sosyoloji dersinde duyduğumuz grev ve boykot bize oyun gibi geldi. Denemek önemliydi. Hemen yemek boykotu yaptık yemekler düzeldi. Dahası bu başarı parasız yatılılara her ay verilen bir kalıp sabun geciktikçe müdür yardımcısının kapısına dayanmanın da yolunu açtı. Neden diye sormaya başlıyorduk. Soru sormak, itiraz etmek, sokağa çıkmak! Daha sonra böyle formüle ettiğim bu üçlüyle liseden üniversiteye adım attım" (ss.11-15) şeklindeki ifadeleri bu durumun güzel bir örneğidir.

Ancak daha önceki kuşaklarda da mevcut olan ve benzer olan gençlik hareketlerinden farklı olarak ister eyleme katılanlar isterse de eylemin karşısında olan Y Kuşağı gençleri olsun hepsindeki ortak noktanın onların sorgulamaları olmasıdır. Bir şeyin, özgürlük alanı içine giren bir şeyin, neden kısıtlandığının Y Kuşağı için hiç bir anlamı yoktur. Y kuşağı gençleri özgürlük kavramını yorumlarken onu istismar edici ve politik kullanıcı vasfından farklı olarak yorumlamaktadır. Y Kuşağını sahaya çeken özgürlüklerin sınırlanması faktörü, daha önceki kuşakların özgürlüğü politikleştirerek sahada kullanmalarından farklıdır. Çünkü Y Kuşağı gençleri yetiştirilme tarzlarıyla da öncekilerden farklıdır. Teknolojik gelişmenin yoğun olduğu bir dönemde örneğin "hiç kimse lap top kullanmayacak veya herkes dindar olacak yahut da herkes içmek zorunda" şeklindeki söylemler kime ait olursa olsun, Y Kuşağının buna vereceği cevap muhtemelen "kim ne halt ederse etsin" şeklinde olacakken eski nesil gençleri daha çok "bizdense, onlardansa" şeklinde bir ötekileştirmeyle özgürlük kavramına yaklaşmaktadır.

Tüm bunların dışında genel anlamda özgürlük kavramı da ayrıca ele alınıp incelenebilir. Her şey özgürlük müdür? ya da bize göre özgürlük alanına giren şeyler başkalarının haklarını kısıtlamakta mıdır? ve ya eski kuşakların bozulma olarak gördüğü şeyler neden yeni kuşaklar için özgürlük alanına girmektedir? ve özgürlüğün kapsamını genişleten etkenler nelerdir? Gibi sorular çoğaltılabilir. Ancak burada dikkat çeken nokta bireyin ya da toplumun yaşamını ilgilendiren kavramların içinin acaba gerçek anlamıyla tam olarak doldurulup doldurulmadığı noktasıdır. Eğer gençlerden sosyal yaşamı ve kendilerini ilgilendiren bir hususta ifade edilmesi istenilen kavramı en

azından yüzde ellinin üzerinde bir netlikle açıklamaları bekleniyorsa ve bu durum her defasında geneli için gerçekleşemiyorsa, hedef sebep yine aile ve özellikle eğitim sistemini işaret ediyor demektir. En azından eski kuşak ile yeni kuşak arasındaki kavramlara yüklenen anlam çatışması ve birinin özgürlük olarak gördüğünü diğerinin bozulma olarak görmesinin altında yatan sebeplerden birisi bu olabilir. Bunun yanında değer anomalisi de sosyolojik bir gerçekliktir.

Değerlerin bozulmasında etkili olan faktörlerden biri de özgürlük kavramının yanlış algılanmasından kaynaklı olan sonuçlardır. Sınırsızlık ve sorumsuzluk acaba özgürlük müdür? Kadınların özgürlüğü, eşlerin birbirlerini aldatması, neredeyse toplumsal yasa denilebilecek ahlaki değerlerinin izafi bir hal alması artık doğal olarak karşılanmaktadır. Değer dezenformasyonundan en çok etkilenecek olan da aile yapısı olmakta ve o ailenin yetiştirdiği çocuk ve nihayetinde genç de topluma bu şekilde katılmaktadır (Güngör, 2015:243-260).

Esasında bireysel özgürlüğümüzün artışı, özgürlüğümüzü ifade ettiğimiz dünyada daha fazla sınırlandığımız anlamına gelen bir paradoksu da içinde barındırmaktadır. Dünyanın bireylerin yaptığı seçimlere çok daha fazla müsamahakar olması, özgürlük adına yapılan her icraat sonunda insanların daha fazla kısıtlanan ve gitgide hakim olamayacakları bir dünyaya da neden olmaktadır. Dünya artık biçimlendirilmeye yatkın görünen bir dünya değil bir kule gibi insanların üzerinde yükselen hakim olamayacakları bir alan haline gelir (Bauman, 2010:97).

Özellikle eyleme katılanların ve eylemdeki Y Kuşağının vurgusu özgürlük kavramı üzerinde yoğunlaşıyor. Anketlerin çoğundan elde edilen sonuç da bu yöndedir.

Diğer taraftan Gezi Eylemi Y Kuşağı, partilerin özgürlüklere karşı durumunu şu sözleriyle ortaya koymaktadır:

-Partilerin özgürlük anlayışı bence menfaate dayalı... Yeri geldiğinde en doğal haklarımızı bile bize özgürlük olarak vaat ediyorlar.

-Bu ülkedeki partilerden hiç bir şey olmaz.

-Onların derdi özgürlük mü sence?

-Tek tek isim versek bile bu partilerin hiç birinin özgürlükle alakası yok... Herkes kendi ideolojisini kabullendirme peşinde...

-Bu ülkede doğru düzgün parti olmadığı için zaten siyasette yok...

-Yok öyle bir bakış açısı

-Bana çok saçma geliyor.

-Ben hiç birinin ağzından böyle bir şey duymadım.

- Oy kullanmaya başladığımdan beri hep aynı partiye (CHP) oy verdim ama görüşlerimle uyuştuğu için değil sevmediğim partilere baktığımda onlar dışında kendime en yakın onu buldum.

-Neden eylemlere katıldım. Çünkü daha fazla özgürlük istiyorum. Çok kısıtladılar bizi çok... Ne içeceğimize bile karışır oldular.

Eylemlerin sürdüğü günlerde gerçekleştirilen niceliksel araştırmalara bakıldığında da bu tespiti destekleyen bulgularla karşılaşılmaktadır. Metropol'ün bulgularına göre eylemlerin arkasındaki temel motifin "demokrasi ve özgürlük talepleri" olduğunu ifade edenlerin oranı % 32.8'dir (Ete ve Taştan, 2014:67).

Diğer taraftan 70'li yılların kuşağına ait olduğunu söyleyen Bülent Somay, özgürlük kavramına yüklenen anlamın zamanlarında ve daha sonra gerçek anlamda özgürlük olmadığını da

söylemektedir. "Oidipal kompleks" harekete geçmiş vaziyettedir. Bu komplekse göre genç her zaman anasından taraftır ve amacı anasını babasının otoritesinden kurtarmaktır. İlk etapta babasına yakınlaşması güç kazanıp onu devirinceye kadardır. Ana burada devlet olmuş olmaktadır. Ve Devletin şu an için içine düştüğü durum genç tarafından hoş karşılanmamaktadır. Lakin sorun şudur: Anayı kurtarmak için harekete geçen genç aslında her zaman ananın kölesi olmaktadır. Özgürlük zannettiği şey anası için yaptığı durumdur (Lüküslü, 2013:113-114). Fakat Y Kuşağı gençlerinin eskilerin özgürlük alanlarıyla çatışma noktasında olmaları ve daha çok özgürlüğü kendileri için isteyen tavırları ve apolitik taraflarının yanında eylem içindeki ideolojileri sahiplenici kuşak ve gruplara mesafeli olmaları Odipal kompleksle hareket etmeyen yeni bir nesil olduklarını da göstermektedir.

Yine eylemcilerin aslında vermek istemedikleri halde bir partiye oy vermek zorunda olduklarını söyledikleri görüşü belli bir kimliği kendilerine öyle ya da böyle vermek zorunda olduklarıyla açıklanabilir. Çünkü ontolojik olarak sahip olunan değerler ya da aidiyetler, ancak kişisel ve iradi bir tercihin sonucunda etno politik ya da etno kültürel bir mahiyet kazanırlar (Aktay ve Kızılkaya, 2014:2). Kimlikten kaynaklı bakış açıları ise aileden ve sahip olunan sosyal çevreden kaynaklı olabilir.

2.1.1. Eğitim Sistemi ve Y Kuşağı

Esasında kuşaklar çatışması ve gençlik-değerler konusundaki sorunların temelini onlara aile ve ülke içinde verilen eğitimle ilişkilendirmek de mümkündür. "Yanlış anlamda kullanılan kavramlar, yetersiz sözcük dağarcığı, test sınavlarından birinci gelmekle her şeyin bilindiği ve bilgi sahibi olunduğu inancı, çoğu konuda uygulamanın olmaması, kavramlardan yanlış anlamlar çıkarma ve pratikleri bu kavramlara dayandırma, yetersiz tarihi bilgi, çok yetersiz dini bilgi, eğitim sisteminde uygulamanın yetersizliği, aile eğitimlerinin ve konferanslarının yetersizliği veya hiç olmayışı, eğitim sisteminin kendi içerisindeki öğretme alanları arasındaki çelişkiler, aile ve toplum arası çelişkiler, medyanın konuya olumsuz anlamda dahil olması, kültürel süreçler, okuma, anlama-analiz etmeden çok ezber-bilgi-test olayına ağırlık verilmesi, sorunu kendisi çözmeye çalışan bireyler yetiştirmek yerine X Kuşağının kendi zamanlarında maruz kaldığı yanlış uygulamalardan nefret edip kendi çocuklarına el bebek gül bebek davranmaları, çoğunlukla esaslı, temelli, pratiğe çok fazla yansıyan, çelişmeyen, liyakate dayalı, gerçekçi bir eğitim sisteminin oturtulamamasından kaynaklanabilir".

Demokrasi deyince ne anlıyorsun? Sorusuna eylemcilerin verdikleri cevaplar bunun kanıtı olabilir:

-Demokrasinin tanımını sadece kitaplardan okuduk. Hiç yaşamadık. Hakkında konuşmak doğru değil...

-Hiç bir şey...

-Halkın kendini yönetmesi...

-Artık demokrasi deyince hiç bir şey anlayamaz olduk.

-Bu ülkede olmadığını...

-Diğer düşüncelere de saygı duyulmasını...

-Düşünce özgürlüğü

Y Kuşağının genelinin "demokrasiyi sadece kitaplarda okuduk hiç yaşamadık" şeklindeki yorumları ve genelde Türkiye'deki gençlerin dönem dönem bu konudaki sorulara "demokrasinin olmadığı, inanmıyorum, yok öyle bir şey" şeklinde verdikleri cevaplar hem aile içindeki hem de eğitim sistemindeki eski yeni çatışmasına bir göndermedir. Çünkü demokrasi kavramı demokratik

yaşam tarzını beraberinde getirir ve bir yaşantı taşır. Gencin aile de yetişme biçiminin demokratik olmaması veya çok demokratik bir ailede yetişmesiyle bunu sosyal çevresinde görememesi veya eğitim sistemimizin bir bütüncül olarak ilkokuldan üniversiteye bu yaşantı tarzını yerleştirememesi Y Kuşağının zaten yaşantı olarak tam anlamıyla hissedemediği demokrasi konusu hakkında endişe duymasına da neden olmaktadır.

Esasında eğitim sisteminde "yaşantı merkezli olma" anlayışı da acilen her bir öğrenme süreci içinde gerçekleştirilmesi gereken bir husustur. Yaşanmayan, yaşantı ortamında gösterilmeyen, pratikle ilişkilendirilmeyen ve sadece test alanı başarısıyla ölçülen büyük çoğunlukta yani Y Kuşağında, duygusal zekâ iflas etme noktasındadır. Aileden ilkokula ve üniversiteye kadar eğitimin her alanında içeriğin yaşantı merkezli olması Y Kuşağı gibi "cevher" olduğu söylenen ve kısa sürede çok büyük işleri yapabildiği söylenen kuşağın toplumsal sürekliliğe sağlayacağı fayda açısından önemli olacaktır.

Teknoloji gelişmekte ve çeşitlenmekteyken, sosyal medya ve sosyal ağlarla örülü bir dünyaya doğru gidilirken, yeni neslin yetiştirilme şartları ve imkânları çok değişmişken, bunların gerisinde kalan bir eğitim sistemi, gencin öğrenme ve yaşantı ortamını kendi sorumluluğundan diğerlerine sevk eder. Bu da aynen çarpık kentleşme olgusunda olduğu gibi aynı kuşak içinde farklı ve anlaşılmayan nesillerin doğmasına sebep olabilir. Yani yeni kuşaklar için hazır olması gereken ve kültürel tüm kodları işlemesi gereken aile ve eğitim sisteminden kaynaklanan boşluk, yerini "sosyal medyaya, ağlara" bırakır ve çok geçmeden çatışma alanları oluşmaya başlar. Şüphesiz ki din de kültürel kodlar içerisindeki araçlardan biridir.

2.1.2. Y Kuşağının Din ve İnanç Algısı

Dine bakışın nedir? Dini ya da dindışı olma anlamında özgürlük olduğuna inanıyor musun? Şeklindeki soruya verilen Y Kuşağının verdiği cevaplardan insanların inanç ya da inançsızlıklarına karışmadıkları ve bunları sorun etmedikleri görülmektedir. Bu durumları şüphesiz ki önceki kuşakların ideolojik çatışmalarından ayrıldıklarını gösterirken bu durum, daha sonra gelen kuşaklarda bunun büyük oranda ortadan kalkacağının da işareti olabilir. Y kuşağı din ve inançlar konusunda şunları söylemiştir:

-Bence herkes istediğine inanabilir.

-Din kişiyle alakalıdır. İnanmak da inanmamak da kişinin özgürlüğüne bağlıdır. Zorla dindar nesil yetiştirmek de ne demek?

-Kimse inanç özgürlüğüne karışmamalı

-Kimin neye inandığı umurumda değil... İnanmıyorum.

-Dinin siyaset için çok geçerli ve kullanışlı bir araç olduğunu düşünüyorum.

-Bir dine inanmıyorum. Kişiye ait bir duygu bu... Bu ülkede dini özgürlük olabilir de olmayabilir de...

-Din çok tartışmalı bir konu... Ancak özgürlükle alakası yok...

*-Din kişinin psikolojik sığınma ihtiyacının karşılığı bana göre... Bu konuda bence herkes özgür olmalıdır. Herkes kendisine göre bir özgürlük alanı yaratmış. Şahsen ben ey*lemlere *katıldım ama eyleme katılanlar dindar nesle karşı çıkarken eskiler de senelerce başörtülülere karşı çıktı. Bu yüzden ben bu ülkede din özgürlüğü olacağını zannetmiyorum.*

-Ülkemizde böyle bir özgürlük yok fakat halkın bakış açısı bu yönde değil..

-Din konusunda her düşünceye saygı duyarım. Duyulmasını isterim. Özgürlüğün ise

toplumsal yapımızdan dolayı çok zor olduğunu düşünüyorum.

- İnsanların neye inanacaklarına çok karışılıyor. Eylemde LGBT'liler var. Ateistler var. Dindarlar var. Bence eylem alanı Türkiye'den daha özgür...

- Herkes istediği şeye inanır. Beni hiç enterese etmez. Ama bizde böyle ünide türbanlı giriş yasaktı AKP bunu kaldırdı ama o insanlarında hakkı var yani... Yasakları inanç olarak lanse etmediler. Dindar nesiller yetiştireceğiz cümlesi onun kendi görüşü... Dindar olan insanların kullanıldığını düşünüyorum yani...

Gerek eyleme katılan Y Kuşağı gençliği gerekse eyleme katılmayan Y Kuşağı gençliği din konusunu, bir "inanç, ibadette özgürlük" konusu olarak görmektedir. Dinin ne anlama geldiğini bilmenin bilgisi, İslam ya da başka dinlerin metinlerine kapsamlı bir şekilde bilgisel olarak sahip olma veya din ve bundan türetilmiş kelimelerin gerçekte neyi ifade ettiğinden ziyade "herkes istediğine inansın!" şeklindeki cümlelerin çokluğu eski kuşaklarla olan çatışmanın din alanındaki tezahürüdür. Çünkü Türkiye'de toplumsal hayatta yıllardır şahit olunan bir gerçek olarak devam eden dini alandaki özgürlükler, başörtüsü, laik-anti laik tartışmaları ve bunları yoğun bir şekilde yaşamış Bebek Patlaması Kuşağı ile X Kuşağının "yeni torun ve evlatları", artık bu sorunlardan bıkmış görünmektedir. Ateist bir Y Kuşağı gencine göre de, dindar bir Y Kuşağı gencine göre de insanların dini alandaki özgürlükleri ve neye inanıp neyi seçecekleri çok saçmadır ve artık bu, tartışma konusu bile olmamalıdır. Y Kuşağından sonra gelen nesle ve Türkiye'nin genç nüfus sayısının artış hızına bakılacak olursa dini özgürlükler konusunun gelecekte toplumsal hayatta hiç tartışılmayacağı bile söylenebilir.

Dini alanda ortaya çıkacak olan bir çatışmanın belki de tek sebebi bu alanın mevzu bahis edilmesi olacaktır. Gerek "dinime karışılmasın, saygı duyulsun, başörtüme karışılmasın" diyen Y Kuşağı gençleri, gerekse "dindar nesiller yetiştireceğiz" cümlesinin zorlama içerdiğini belirten ve herkesin özgür olduğunu söyleyen Y Kuşağı gençleri dini alanda isteyenin istediğini yapma ve seçme hürriyetine vurgu yapmaktadırlar.

O halde Y Kuşağını dini çerçeve içerisinde yorumlayacak olursak "Y Kuşağı ateisttir ama ateiste saygılıdır. Dindardır ama dinsize saygılıdır. Aynı Y Kuşağı içinde farklı dinlere inananları bile bulmanız mümkündür. Birbirlerine eskilerin ağzıyla dinci, ateist komünist, cehennemlik, vs. gibi tabirlerde bulunmazlar. Dindar olan bir Y Kuşağı genci ile ateist olan bir Y Kuşağı gencinin bir arada sosyal faaliyet içerisinde bulunduğunu görmeniz mümkündür. Ayrımlar, ayrışmalar, çatışmalar ideolojik ve politik yönden değil özgürlük üzerinden olur".

Y Kuşağının dine bakış konusunda bu şekilde özgürlükçü olan yanı umut verici olmakla birlikte genelde batıda olmak üzere boşanmış aileleri gören ve bunlardan yetişen nesiller olmaları, sosyal ağların aile ve eğitimin yerini alacak tarzda onların bıraktığı büyük boşluğu doldurması, değerler alanındaki bozulmalar, küresel kültürün etkileri gibi konular yeni neslin kültürü taşıma noktasında ve manevi dinamikleri içselleştirme noktasında zor durumlarla karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır. Bunun sonucunda ise olumlu olan özgürlük, daha özgür olmayı beraberinde getirmekte, toplumun yapı taşı olan öz kültür ve manevi dinamikler ise değersizleşmektedir.

Sonuç

Her toplumun hedefi devamlılığını sağlamak ve daha güçlü şekilde var olabilmek olduğu için bu hedefleri gerçekleştirmeye yardımcı olacak olan her araç, üzerinde titizlikle çalışılmayı gerektirmektedir. Aile, ekonomi, eğitim, din, gençlik, sosyal medya, teknolojik gelişimin etkileri, kuşaklar vs. bunların başlıcalarındandır.

Kuşaklar konusu ise geçmiş, şuan ve gelecek zaman diliminde hem aileleri ve ekonomiyi

hem de din ve eğitimi ilgilendiren ve birçok alanı dolaylı yönden etkilerken birçoğundan da etkilenen bir konudur. O halde toplumları devam ettirecek olan yeni kuşakların özelliklerini, çatışma konularını, değerler karşısındaki durumlarını ve değerleri özümseyiş seviyelerini bilmek, onların niteliklerini anlama çabalarından yola çıkarak toplumsala katkı sağlamayı kolaylaştırabilir.

Buradan alarak yeni nesil kuşak olan ve Gezi Eyleminde adını sıkça duyduğumuz Y Kuşağının değerler ve din algısı konusundaki özellikleri hakkında edinilecek olan bulgular da aile, eğitim, siyaset, din ve sosyal medya gibi alanlarda ne tür çalışmalar yapılacağı hakkında da ipuçları verebilir.

Bu yüzden Y Kuşağının din algısının onların özgürlüğe bakış açılarıyla hemen hemen aynı seviyede olduğu söylenebilir. Bu konuda özellikle Gezi Eylemine katılmış olan Y Kuşağının din alanında "isteyen istediği şeye inansın ve istediği şekilde inancına uygun olarak giyinsin" şeklindeki ifadeleri din alanında nötr olduklarını ya da dini inançları olmadıklarını değil insanların inancı konusunda özgür olduklarını göstermektedir.

Gezi Eylemi değerlendirilirken bu eylemin tamamen Y Kuşağına atfedilmesi ve Y Kuşağının bu eylemden çekip çıkarılmadan diğer kuşaklarla birlikte değerlendirilmesi objektif tahlillere ulaşmayı engelleyici bir sebep olmaktadır. Çünkü yaş aralıklarına göre bu eyleme katılan gençlerin eyleme katılma sebepleriyle ve dünya görüşleriyle önceki kuşaktan bu eyleme katılan insanların sebepleri ve dünya görüşleri çok farklı olmaktadır. Yine Gezi Eylemini bir Y Kuşağı Eylemi olarak niteleyen görüşlerin, bu eyleme katılmayan ve bu eylemi reddeden Y Kuşağını görmezden gelmeleri de bir eksiklik olarak nitelendirilebilir. Burada sosyolojik bir değerlendirme yaparken, herhangi bir tarafa ağırlık verici her açıklama öznelliği artırabilir.

Özellikle Gezi Eylemine katılan Y Kuşağının önceki kuşaklarda olduğu gibi kavramların yanlış anlaşılmasından kaynaklı tepkileri de dikkat çekicidir. Bu yanlış anlaşılma, kavramları ifade edenler tarafından açıklığa kavuşturulmadıkça manipüle edilmeye açık olduğundan farklı şekilde toplumsal yansımaları olabilir. Din, dindarlık, dinler vs. gibi konularda ortaya çıkan önyargılara bağlı tepkilerin yeterince bilgiye sahip olunmamasıyla açıklanabileceği kanaatindeyiz. Çünkü "dindar nesiller yetiştireceğiz" gibi bir cümlenin "inanç özgürlüğümüz sınırlanacak, dini baskı artacak, açıklara baskı olacak" şeklinde özellikle mevcut iktidara muhalif önceki kuşaklar ve onların etkisine bağlı olarak muhalif Y Kuşağı arasındaki yansımaları, "dindarlık" kavramının bu şekilde anlaşılmasının nedenlerini araştırmaya sevk etmektedir.

Yine İslam dininin temel kaynağı olan Kur-an'ın din ile ilgili ayetlerinin sadece yüzde yedilik bir oranda olmasına ve bilgi-bilim-kozmosla ilgili ayetlerinin büyük bir çoğunluğu oluşturmasına rağmen bilimin ve bilginin Kur-an'ın dışında dini olmayan bir faaliyet olarak gerçekleştirilebileceği yargısı da toplumsal ve akademik çevrelerde araştırılmaya değerdir.

Y Kuşağının ister Gezi Eylemini kabul eden ister reddeden tarafı olsun, dini alandaki bilgi eksikliklerine rağmen insanların dini alandaki yaşantı özgürlüklerine vurgu yapmaları, yeni genç nesillerin toplumsal kurumlarda talep ettiği özgürlüklerin artırılması konusundaki çağrıları da olabilir.

Bir toplumun yeni neslinin o toplumun özünü oluşturan dini ve kültürel değerleri sağlam bir şekilde öğrenememesinden kaynaklanan boşluklar, başka kültürler ve dinler tarafından doldurulur veya başka kültürlerin manipülasyonuna açık bir nesil ortaya çıkar. Bu durum, sosyal anlamda kısa ve orta vadede olumsuz sonuçlarla kendini göstermese de uzun vadede geri dönülmez sonuçlar ortaya çıkarabilir. Bu yüzden din ve değerler alanında ve kültürel alandaki bilgi boşluklarının uzmanlarınca toplumun her kesiminde kapatılması, aile konferanslarının düzenlenmesi, boşanma olgusunun ciddi takibi, eğitim alanında uygulamaya dönük adımlar, sosyal medyanın özellikle gençliğin en çok

yoğunlaştığı alanlarında onların gelişimlerine uygun hale getirilmesi toplumun güçlü bir şekilde devam etmesine ve her yeni neslin daha sonraki nesle olumlu aktarma yapmasına yardımcı olabilir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, O., Batur, H.Z., Ekşili, N. (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tezi: Mobil Yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1* (19), 165-182.

Aktay, Y., Kızılkaya, A. (2014). *Hepimiz Ötekiyiz*. İstanbul: Tezkire.

Altan, M. (2011). *Kent Dindarlığı.* İstanbul: Timaş Yayınları.

Başal, A. (2014). *Ş Kuşağı*. İstanbul: Akın.

Bayhan, V. (2014). Milenyum ve Y Kuşağı Gençliğinin Sosyolojik Bağlamı. *Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Araştırmaları Dergisi, 2* (3), 8-26.

Bauman, Z. (2010). *Etiğin Tüketiciler Dünyasında Bir Şansı Var mı?* (Çev.: Funda Çoban, İnci Katırcı). Ankara: De Ki.

Beyazıt, S. (1987). Din. *Ana Britannica,* (2. Baskı. Cilt. 7, ss.281-284). İstanbul: Ana.

Çiftçi, A. (2005). Kuşaklar Arası Çatışma, *Diyanet Dergisi*, (176), 43-47.

Erol, K. (2011). Kültür Değişmesi ve Safiye Erol'un Kadıköyü'nün Romanı ve Ülker Fırtınası Adlı Romanlarında Kuşak Çatışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8* (16), 387-406.

Ete, H., Taştan, C. (2014). *Kurgu İle Gerçeklik Arasında Gezi Eylemleri*. İstanbul: Seta.

Fırat, D. (2014). *Sokağın Belleği*. Ankara: Dipnot.

Güngör, Ö. (2013). *Türk-Amerikan Karma Evlilikleri.* Ankara: Akasya Kitap.

Güngör, Ö. (Ed.) (2015). *Çalışan Gençlik ve Değerler.* Ankara: Akçağ.

Habermas, J. (2014). *Kamusallığın Yapısala Dönüşümü*. (Çev.: Tanıl Bora, Mithat Sancar). İstanbul: İletişim.

Karacelil, S. (2013). "Terör-Din Eğitimi İlişkisi: Taş Atan Çocukların Dînî Alt Yapıları ve Dine Bakış Açıları". *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 17-41.

Kasapoğlu, A. (Ed.) (2008). *Sosyal Hayat ve Çatışma.* Ankara: Phoenix.

Kömürcüoğlu, H. (2014). *Y Kuşağını Anlamak Bir Gezi Parkı Araştırması.* Ankara: Kanguru.

Le Bon, G. (1997). *Kitleler Psikolojisi.* İstanbul: Hayat.

Lüküslü, D. (2013). *Türkiye'de Gençlik Miti-1980 sonrası Türkiye Gençliği*. İstanbul: İletişim.

Mater, N. (2012). *Sokak Güzeldir*. İstanbul: Metis.

Özer, P. S., Eriş, E. D. (2013). Kuşakların Farklılaşan İş Değerlerine İlişkin Emik Bir Değerlendirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* (38), 123-142.

Özmen, F. A. (2011). Politik Bir Gençlik Kuşağı: Post 80 Alevi Gençliği. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 3* (1), 11-22.

Şener, S. (2013). *Türkiye'de Gençlik.* İstanbul: İnkılap.

Şimşek, A. (2014). *Yeni Orta Sınıf-Sinik Stratejiler*. İstanbul: Agora.

Yeşiltuna, S. (2014). *Gezideki Ağaç*. İstanbul: İleri.

Tezcan, M. (1997). *Gençlik Sosyolojisi ve Antropolojisi Araştırmaları*. Ankara: Ankara.

Weber, M. (2004). *Sosyoloji Yazıları*. (Çev.: Taha Parla). İstanbul: İletişim Yayınları.

Tablo 1. Mart –Haziran 2015 Tarihinde Çanakkale ve İzmir'de Yapılan Mülakata İlişkin Bilgiler (Görüşme Tablosu)

Rumuz	Cinsiyet	Yaş	Meslek	Şehir
Tuğba	Kadın	19	Öğrenci-Lise	Çanakkale
Turgay	Erkek	22	Öğrenci-Üniversite	İzmir
Özlem	Kadın	22	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Burak	Erkek	20	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Aytuğ	Kadın	19	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Ekrem	Erkek	21	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Gözde	Kadın	24	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Bora	Erkek	21	Lise mezunu	Çanakkale
Seçil	Kadın	22	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
İlker	Erkek	18	Öğrenci-Lise	Çanakkale
Özge	Kadın	21	Öğrenci-Üniversite	İzmir
Berkay	Erkek	20	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Tuğçe	Kadın	19	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Mertcan	Erkek	21	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Asena	Kadın	22	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Melih	Erkek	20	Öğrenci-Üniversite	İzmir
Eylül	Kadın	18	Öğrenci-Lise	Çanakkale
Reşat	Erkek	20	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Melisa	Kadın	20	Öğrenci-Üniversite	Çanakkale
Arda	Erkek	21	Lise Mezunu	Çanakkale
Hazal	Kadın	26	Öğrenci-Yüksek Lisans	İzmir
Eren	Erkek	23	Lise Mezunu-İşçi	Çanakkale
Çağdaş	Erkek	29	İşçi	Çanakkale

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Kartal, H.C. (2016). "Gezi Eylemcileri Arasındaki Y Kuşağının Din Algısı / The Religious Perception of Y Generation Amoung the Gezi Park Protestors", *TURKISH STUDIES - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN: 1308-2140,* Volume 11/12 Summer 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9777, p. 127-150.